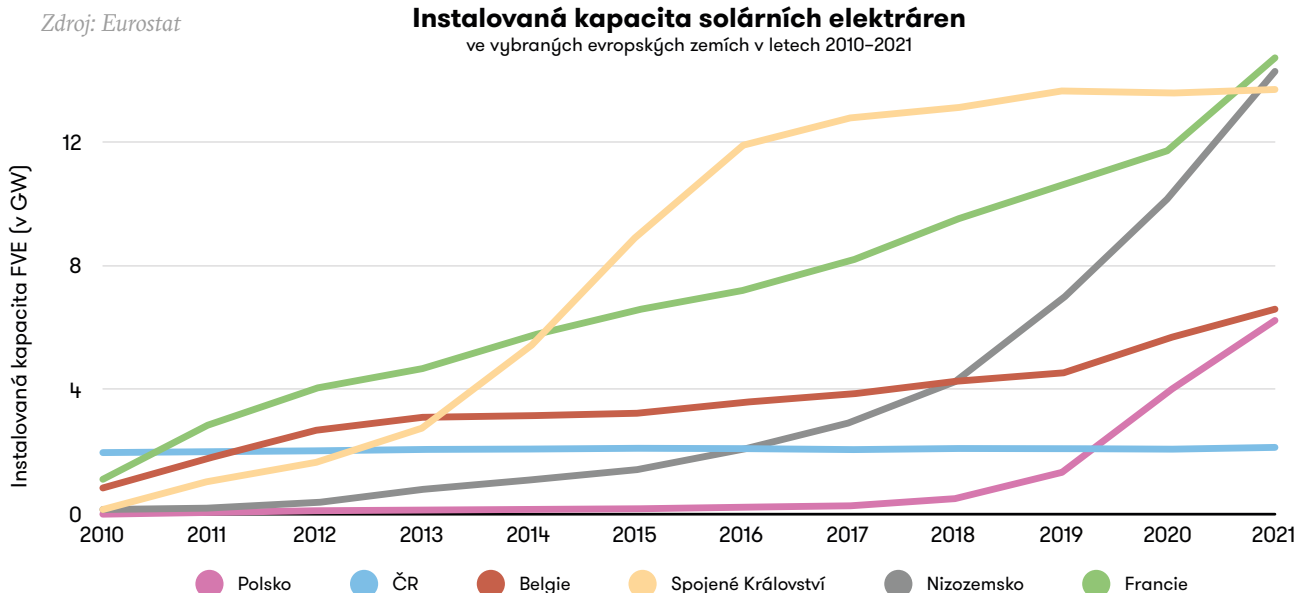

Nová pravidla pro OZE v Česku

Přehled platné a chystané legislativy

Pandemie covidu-19 a ruská agrese na Ukrajině přiměly Evropskou unii zvýšit už tak ambiciózní cíle v rozvoji čisté energetiky. **Do roku 2030 mají obnovitelné zdroje zajišťovat přinejmenším 40 % konečné spotřeby energie.** Přesto české zákony rozvoji čisté energie spíše bránily. Například střešní fotovoltaiku sice podporuje program Nová zelená úsporám, **stát jí ale kladl úřední překážky**, ať je to měření po fázích, povinná licence od Energetického regulačního úřadu pro malé elektrárny nebo zákaz sdílení elektřiny mezi jednotkami v bytovém domě. Solární a větrné parky nebyly vůbec povolovány, protože stačilo poukázat na jakýkoli veřejný zájem, který by mohly ohrozit. Šťastnější větrné projekty čekaly na povolení v průměru 7 let. **To se ale pomalu mění.** Zatímco české právo odstraňuje neodůvodněné překážky novým obnovitelným zdrojům, evropská legislativa ve snaze o dosažení energetické bezpečnosti přechodně zjednodušuje a zrychluje povolování obnovitelných zdrojů.

1) Novela energetického zákona („lex OZE 1“)

- Účinná od **20. 1. 2023**.
- **Ruší povinnou licenci** pro výrobu elektřiny z OZE už od 10 kW (nově od 50 kW) – využijí hlavně bytové domy.
- Povyšuje obnovitelné zdroje na **veřejný zájem**, resp. jde o zařazení obnovitelných zdrojů a jaderných zdrojů nad 1 MW výkonu do kategorie technické infrastruktury, jejíž existence je ve veřejném zájmu.
- **Častá otázka: Budou se teď solární a větrné elektrárny stavět, kdekoliv se to investorům zalíbí?** Nebudou. Brání tomu zákon, který chrání veřejné zájmy, na které výstavba OZE často naráží (ochrana přírody, hlukové limity apod.) A brání tomu i územní plány, o kterých rozhodují místní zastupitelstva. Lex OZE 1 pouze narovnal stav, kdy se na OZE jako na veřejný zájem nehledělo, a stavět je nešlo prakticky vůbec (což je opačný extrém).

2) Mimořádné Nařízení Rady EU z 22. 12. 2022, kterým se stanoví rámec pro urychlení zavádění energie z obnovitelných zdrojů

- Platí od **30. 12. 2022** (na 18 měsíců).
- Pro instalaci obnovitelných zdrojů v územích NATURA 2000 nebo tam, kde by to ohrozilo chráněné druhy ptáků anebo vodní režim, **už není třeba prokázat převažující veřejný zájem**, ale ostatní přísné podmínky musí být splněny.
- Zbavuje fotovoltaiku na budovách povinnosti projít analýzou dopadů na životní prostředí (EIA) a zkracuje lhůtu pro její povolení.
- Umožňuje státům vybrat oblasti, kde se zpracuje **analýza dopadů obnovitelných zdrojů na životní prostředí** v celé oblasti (SEA), místo aby se řešila projekt od projektu (EIA).
- Cílí na **zrychlení povolování** tepelných čerpadel a modernizaci stávajících obnovitelných zdrojů.

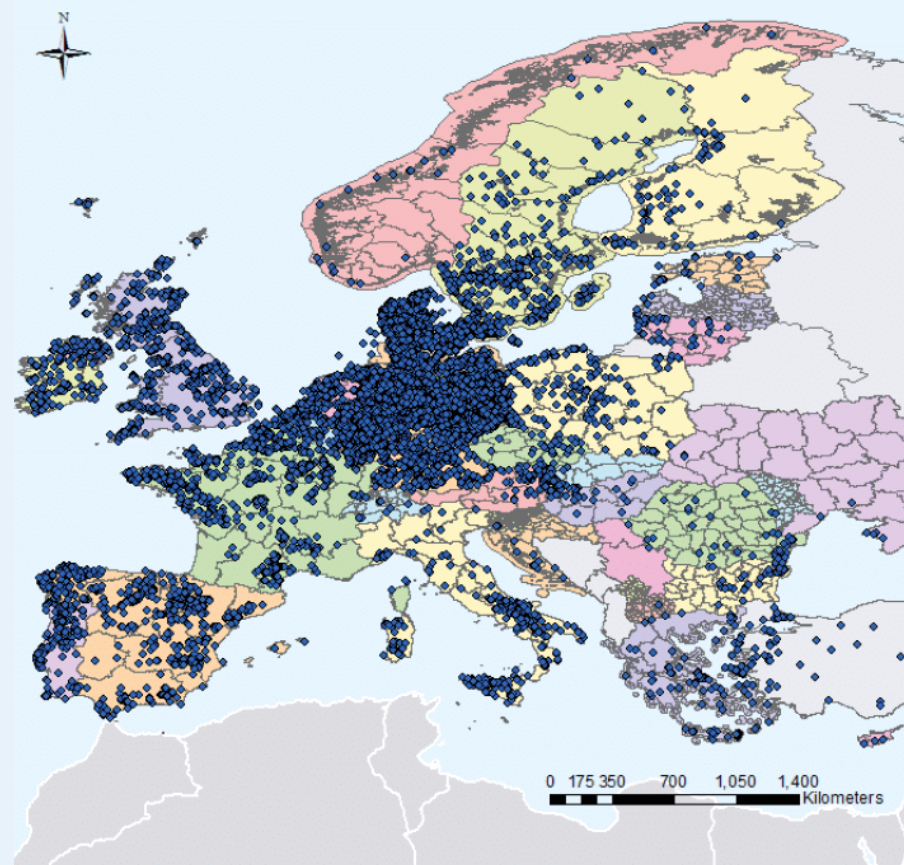
3) Novela vyhlášky Energetického regulačního úřadu o Pravidlech trhu s elektřinou

- Platí od **1. 1. 2023**.
- Umožňuje **sdílení elektřiny** v jednom bytovém domě z fotovoltaiky na střeše.
- Půjde o předstupeň energetického společenství, do kterého se zapojí jen ti vlastníci bytů, kteří o to mají zájem. Ostatní si mohou veškerou elektřinu kupovat ze sítě jako doposud. Není tedy potřeba souhlasu celého SVJ/družstva. Postačí schválení instalace fotovoltaiky.
- Zachovává odběratelům v bytech práva zákazníka.
- Díky „lex OZE 1“ (viz výše) se instalace na bytových domech do 50 kW výkonu obejdou bez licence k obchodování s elektřinou.

Pozice onshore větrných turbín v Evropě (k r. 2018)

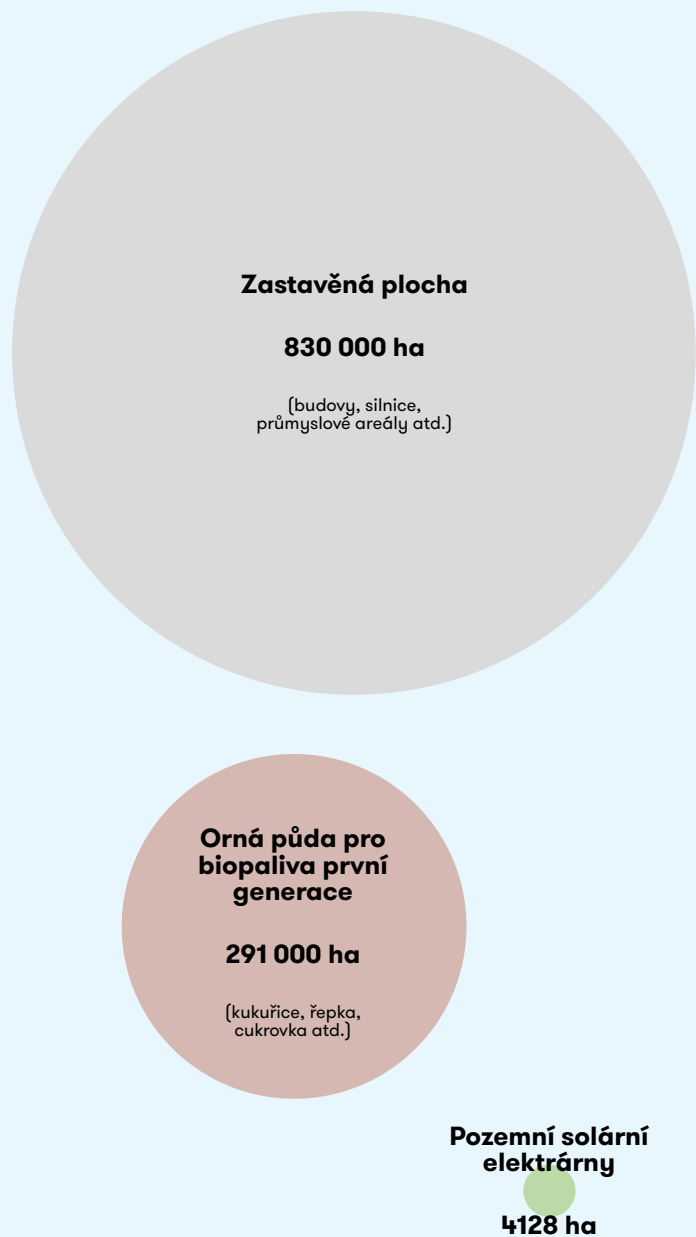
Státní hranice ČR jsou z nich jasně patrné

Zdroj: N. A. Newman

Přibližné srovnání využití půdy v ČR pro tři účely

Zdroj: ČÚZK, vlastní výpočet pro rok 2021.

Další chystané změny:

Revize směrnice EU o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů

- V případě jejího schválení směrnice zřejmě uloží státům vytyčit oblasti, kde bude zjednodušené povolování obnovitelných zdrojů (tzv. go-to zóny).
- Výběr jen oblastí bez důležitých hodnot z hlediska ochrany přírody, krajiny či veřejného zdraví; státy pro ně musí zpracovat analýzu dopadů na životní prostředí.
- V go-to zónách bude lhůta pro rozhodnutí o povolení 1 rok, odpadne analýza dopadů každého projektu na životní prostředí (EIA) apod.

„Lex OZE 2“ (Novela energetického zákona)

- Několik let odkládaná transpozice směrnice EU o podpoře obnovitelných zdrojů energie (proti ČR už bylo kvůli tomu zahájeno řízení před Komisí o porušení Smluv).
- Zavede pojmy „energetické společenství“, „aktivní zákazník“ atd. a stanoví podmínky pro jejich zapojení do trhu s elektřinou.
- Pravděpodobně umožní i tzv. net metering: panelákový byt v Písku si odečte z účtu za elektřinu to, co vyrobí FVE na chatě jeho majitelů na Šumavě.
- Návrh připravený MPO narazil před Vánoci 2022 v připomínkovém řízení na kritiku distributorů, obcí a části občanské společnosti.

Nová pravidla pro obnovitelné zdroje energie zjednoduší přístup ke spotřebě vlastní čisté elektřiny. Malé instalace však k pokrytí potřeb celé energetiky nestačí. Náhrada fosilních paliv v rozsahu 30–40 TWh si vyžádá urychlené nasazení i větších (ne nutně obrovských) instalací v krajině; do výběru těchto lokalit na základě všech dostupných dat se i díky nové legislativě zapojí státní správa.

